

БИБЛИОГРАФСКА СПРАВКА

ЗА ПРЕП. ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ

Мирослава Мирчева
Общинска библиотека Самоков

Книги

Кашъмов, Ангел „Великата правда или моята истина за родното място на Отец Паисий”. - София : Сиела, 2011 . - 152 с.

Манов, Георги „Загадъчният калугер” : Отново за отец Паисий родно място, гроб, светско име : Журналистическо проучване : 1985-1995 Самоков; Пирдоп : Слово-прес, 1996 . - 99 с., 8 л. : фотодок. и факс. ; 2. изд. . - Самоков : [Изд. авт.], 2002 . - 123 с. : с ил., факс.

Ненов, Иван Истината за родното място на Паисий Хилендарски ; Ред. Симеон Янев . - София : SPS Print, 2003 . - 120 с.

Ненов, Иван Самоковският препис на "История славянобългарска" : Размисли и факти / София : Зов, 2011. - 120 с., 8 л. сн.

Паисий Хилендарски История славяноболгарская : Самоковски препис 1771 / Паисий Хилендарски ; [Предг. Ангел Кръстев, Цветана Иванова]. - Фототип. изд. - [Ямбол : Я], 2004 - 16, 281 с.

Статии

Алексиев, Петър. За Иван Ненов и книгата му "Самоковският препис на "История славянобългарска" // *Приятел(Самоков)* XXI, N 26-27, 30 март 2012, с.

Ангелов, Боню. Към въпроса за родното място на Паисий. // *Лит. мисъл*, 1962, N 2, с. 144 - 150.

За родното място на Паисий.

Ангелов, Славчо. Един важен въпрос, който чака своето разрешение. // *Самоков*, N 191, 1 окт. 1938, с. 3.

Крайно време е полемиките да спрат и като център на Паисиевите тържества да се определи градът, който тогава е бил център на епархията, в която е роден Отец Паисий.

Близнев, Любомир. Българският Йерусалим. // *Самоков*, XXI, N 400, 26 септ. 1942, с. 4.

Самоков - родно място на велики българи.

Близнев, Любомир. Отец Паисий и нашето време. // *Самоков*, N 297, 28 септ. 1940, с. 1, 2.

Паисий е на всички българи и Самоков е естествения център на честванията на 27 септември, а не Кралев дол.

Близнев, Любомир. Паисий. // *Самоков*, N 348, 27 септ. 1941, с. 1.

"Ние, самоковци, можем да бъдем горди и с това, че великият будител е излязъл от Самоковско" - послучай честването на Деня на Паисий - 27 септември - Кръстовден.

Боев, Петър. Паисий и неговият завет. // *Самоков*, N 348, 27 септ. 1941, с. 1, 2.
Паисий възвърна на българския народ самочувствие, съзнание и гордост.

Боев, Петър. Самоковци като духовни приемници на Паисий. // *Самоков*, XXI, N 400, 26 септ. 1942, с. 1.
Самоков повече от всеки друг град може да се счита за духовен център на паисиевата идея.

Бонев, Александър. Светец ли е Отец Паисий? : Мнение. // *Приятел(Самоков)*, XVI, N 88, 16 ноем. 2007, с. 3.
Крайно време е да изписваме правилно името на Паисий според духовния му сан, даден от Православната ни църква.

Бонев, Николай. Книга с доказателства, че Паисий е самоковец, пратена на президента. // *Земя*, N 48, 12 март 1998
За книгата на Георги Манов "Загадъчният калугер".

Бояджиева, Екатерина. Паисий Хилендарски и Банско. // *Про@анти*, N 6, 15 февр. 2002, с. 5.
Авт. защитава тезата, че Банско е родно място на Паисий.

В родното място на Отец Паисий . // *Самоков*, N 21, 15 юни 1935, с. 1.
За честването на 9 юни, Ден на Паисий в с. Доспей.

В търсене на истината : Паисий е наш. // *Ново Любословие(Самоков)*, N 85, 14 май 2010, с.4.
Кръгла маса в Перник, относно родното място на Паисий, с участието на Иван Ненов - дългогодишен изследовател по темата и автор на книгата "Истината за родното място на Паисий Хилендарски".

Михайлов, Йордан. Не исках да спекулирам с Паисий. / Интервю на Ирина Вагалинска. // *Новинар*, N 32, 5 февр. 1998
Разговор с продавача на "История славянобългарска".

Велчев, Велчо. "Написах я за вас, които обичате своя род... / Велчо Велчев. // *Соф. правда*, N 123, 20 окт. 1981
Паисий в Самоковско и Златица.

Вецев, Георги. Установено ли е родното място на Паисий : Един важен за българската история въпрос. // *Самоков*, 4, N 174, 4 юни 1938, с. 2.
Изказва се съмнение, че Банско е родното място на Паисий.

Георгиев, Емил. Паисий Хилендарски - вестител на нова епоха. // *Сам.комуна (Самоков)*, XX, N 48, 1 дек. 1962, с. 2.
Част от доклада, изнесен на научната сесия, състояла се на 23 ноември в Самоков.

Голям празник за самоковци. // *Сам.комуна (Самоков)*, XX, N 48, 1 дек. 1962, с. 2.
Самоков е център на научна сесия, посветена на 200 г. от написването на Паисиевата история.

Горов, Петър и др. Възраждане на българския народ / Петър Горов, Сл. Кесяков. *Кратка българска история : За нар. училища долните гимназиални класове* / Петър Горов, Сл. Кесяков. - Пловдив, 1882, с. 95-98.
На с. 96 ..."Отец Паисий беше родом от Самоков. Неговият глас събуди Българите от дълбикий сън, чрез издадената от него в 1762 г. История.....".

Дали самоковци са наясно с възрожденската история на града? // *Седмица(Самоков)*, № 157, 17 авг. 2007, с. 2.
За преписа на Паисиевата "История славянобългарска" от Алекси Попович през 1771 г.

Делийски, Димитър Л. Паисий Хилендарски е Стоян Николов Банов от Банско. // *Поглед*, N 48, 02 дек. 1995, с. 18.
В отговор на полемичната публикация "Загадъчният монах" на Георги Манов от брой № 31 до № 34

Деянова, Мария. [Деветдесет и пет] 95-годишен "юбилей" на споровете за родния говор на Отец Паисий. // *Приятел*, N 40, 27 май 2008, с.3.

Деянова, Мария. Езикови връзки на "История славеноболгарская" с народни говори в Самоковска Палакария. // *Бълг. език*, XLVII, 1997/1998, N 5, 4-14.

Във връзка със студията на Ив. Снегаров, където той прави извода, че родният говор на Паисий "изглежда по-близък до самоковско-дупнишкия, отколкото до говора в Банско", Мария Деянова прави своите научни изследвания и заключения.

Деянова, Мария. Езиковите пречки за приемане на Доспей като родно място на Паисий могат да бъдат преодолени. // *Приятел*, XIV, N 17, 1 март 2005, с. 4
Авт.ревизира мнението си в статия от 1998 г., че езикът на Паисий е най-близък до релъвския говор.

Деянова, Мария. За вероятното родно място на Паисий Хилендарски : мнение. // *Приятел (Самоков)* N 16, 22 апр. 1999, с. 4.

Някои особености на Паисиевия език съвпадат само с черти на палакарийския говор и конкретно на Релъво.

Деянова, Мария. За възрастовата разлика между Отец Паисий и ктитора Хаджи Вълчо от Банско, представен като негов брат. // *Приятел (Самоков)*, XXI, N 51, 3 юли 2012, с. 1, 2.

Според авт. ктиторът Лаврентий не е брат на Паисий.

Деянова, Мария. Исторически и езикови факти, оборващи тезата за с.Кралев дол като родно място на Паисий Хилендарски. // *Бълг.ез. и лит.*, 2009, N 1, с.3-11.

Деянова, Мария. Книгата трябва да стигне до повече читатели и специалисти : Отклик. // *Приятел (Самоков)*, XXI, N 26-27, 30 март 2012, с. 4.
За новата книга на Иван Ненов "Самоковският препис на "История славянобългарска".

Деянова, Мария. Към въпроса за народно-диалектната основа на Паисиевата "История славянобългарска". // *Бълг. език*, XLVIII, 1999/2000, N 4-5, с. 109-117.

Деянова, Мария. Новобългарско словообразуване в "История славянобългарска". // *Бълг.ез. и лит.*, LIII, 2011, N 3, с. 3-19.

Деянова, Мария. Отражения от самоковския градски говор през Възраждането в Паисиевата "История славянобългарска". // *Бълг.ез. и лит.*, 2010, N 3, с. 3-19.

Деянова, Мария. Още сходства между "История славянобългарска" и народните говори в Самоковско : Научни съобщения. // *Бълг. език*, XLVIII, 1999/2000, N 6, с. 20-28.

ДЕЯНОВА, Мария. Подарък за самоковци по случай Паисиевия юбилей // *Приятел (Самоков)*, XXI, N 68, 31 авг. 2012, с. 2.

Според публикация на проф. Иван Радев два от най-ранните шест преписа на "История славянобългарска" са правени в Самоковския книжовен център.

Деянова, Мария. Преп. Паисий Хилендарски е забравил родния си говор?! // *Приятел (Самоков)*, XXI, N 50, 29 юни 2012, с. 4.

Паисий не е забравил банския говор, защото никога не го е усвоявал.

Деянова, Мария. Родният говор на Паисий Хилендарски не е говорът на Банско. // *Слово (Самоков)*, N 5, 8 март 1999, с. 10.

Деянова, Мария. Сходства между словното богатство на "История славянобългарска" и народни говори в Самоковско. // *Приятел (Самоков)* N 16, 17, 18 ; 23, 30 апр., 7 май 1998, с.4..

В езиковия анализ се крие един от отговорите за родното място на Паисий.

Деянова, Мария. Съвпадения между характерните диалектизми в Зографската чернова на "История славянобългарска" и говорни характеристики на с. Доспей, Самоковско : По повод на 100 години от откриването на Зографската чернова. // *Бълг.ез. и лит.*, 2006, N 3, с.3-9.

Деянова, Мария. Юбилеят поражда признание и въпроси : 100 г. от откриването на Зографската чернова на Паисиевата "История славянобългарска" и 235 г. от Самоковския препис. // *Приятел (Самоков)*, XV, N 1, 3 ян. 2006, с. 3.

Димитров, Божидар. Беловата на Паисиевата книжица. // *Дума*, N 21, 27 ян. 2003, с. 13.

За преписа на "История славянобългарска", предложен за откупване от Йордан Михайлов от Самоков.

Димитров, Божидар. Народът прие връщането на Паисиевата история като поражение / Разговаря Христо Буковски. // *Земя*, N 7, 12 ян. 1998, с. 15.
Според директора на НИМ за Паисий се твърди, че е от с. Доспей, Смоковско.

Димитров, Божидар. По-вероятно гробът на Паисий да е в двора на "Св. Никола" в Самоков. // *Стандарт*, N 1557, 18 ян. 1997
На 17 ян. телевизия "7 дни" излъчи филм, в чиято основа е кн. на Георги Манов "Загадъчният калугер".

Димитров, Божидар. С бухалки щяха да бранят "История славянобългарска". // *Труд*, N 137, 21 май 2003, с. 18.
С отношението си към Паисий българи дадоха урок по патриотизъм на управляващите.

Димитрова, Дияна. Самоковци : Паисий тук е роден и тук погребан. // *Стандарт*, N 1917, 25 ян. 1998, с. 6.
Потомци на родственици на Паисий разказват.

Димитрова, Маргарет. Из късното ръкописно наследство на Самоковско. // *Год. на Асоциация "Онгъл"* : Т.10. Етнос и сакрална география. - София, 2012, с. 296-317.
За "Белчински требник" и Самоковския препис от 1771 г на "История славянобългарская".

Димитрова, Михаела. Филм за Паисий. // *Континент*, N 15, 16 ян. 1997
По кн. "Загадъчният калугер" на Георги Манов.

Димитрова, Цветелина. За гробовете на Паисий Хилендарски и Патриарх Евтимий (Сакрална география и селищни исторически наративи). // *Бълг. фолклор*, 2010, N 2, с. 101-111.

Димитрова, Цветелина. Преданията за родното място на Паисий Хилендарски в локалната и националната памет. // *Бълг. фолклор*, 2007, N 2, с.97-122.
И за Доспей като родно място на Паисий.

Димов, Бойко. Истината за родното място на Паисий предизвика фурор на конференция. // *Приятел (Самоков)*, XIV, N 38, 17 май 2005, с.3..
Изказането на Иван Ненов се превърна в хит на дискусиата на проведената в Горна Оряховица на 13 и 14 май среща на читалищата - столетници.

Димокоцев, Иван. За родното място и гроба на Отец Паисий. // *Приятел (Самоков)*, N 30, 28 юли 1995, с. 2.
Докато не е късно!... . // *Самоков*, N 297, 28 септ. 1940, с. 1.
Призив официалното честване на 27 септ. да бъде в Самоков, както е било на 12 май 1912 г. по повод 150 г. от написването на епохалната книга на Паисий.

Дончев, Димитър. За родното място на Паисий Хилендарски. // *Нар. просвета*, 1962, N 5, с. 101 - 104.

Доспевски, Ат. З. За родното място От. Паисий. // *Самоков*, N 139, 1937, с. 1.
Авт. е от Зографския род и твърди, че родоначалникът на рода - Христо Димитров е сестрин син на Отец Паисий.

Дражев, Панайот. "На ползу роду българскому" : (250 години от рождението на родоначалника на българското Възраждане Паисий Хилендарски). // *Спектър*, 1973, с. 269 - 276.
Цитирана е Хилендарската кондика от 3 юли 1798, според която Паисий е погребан в Самоков.

Дринов, Марин. Отец Паисий, неговото време, неговата история и учениците му. // *Дринов, Марин. Съчинения : Т. 1. Трудове по българска и славянска история*. - София, 1909, с. 115-137.
На с. 121: "Това са всичките известия, които имаме за сега за отца Паисия. Казвам засега, защото не губя надежда, че ще се издирят след време и по-подробни известия за него, ако не писменни, а то поне по изустно предание увардени в Самоков или на Св. гора".

Живков, Цанко. "Родна реч" в спора за езика и родното място на Паисий : 240 години от написването на "История славянобългарская". // *Родна реч*, XXI, 2002, N 1-2, с. 6-8.
Авт. е защитник на тезата, че Кралев дол е родното място на Паисий.

Живков, Цанко. Да уважим истината за родното място на Паисий. // *Земя*, XIII, N 60, 28 март 2002, с. 9.

Живков, Цанко. За родното място на Паисий. // *Про@анти*, N 39, 28 септ. - 4 окт. 2001, с. 10.

Авт. защитава тезата, че родно място на Паисий е Кралев дол.

Живков, Цанко. Защо Паисий не е от Банско? // *Демокрация*, II, N 11, 16 март 2007, с. 18.

Проф. Йордан Иванов още в първото съобщение през 1907 г. аргументирано доказва, че "в езика се забелязват повече особености от говора на пририлските краища, откъдето е бил роден Паисий".

Живков, Цанко. Не, Паисий не е от Банско. // *Лит. форум*, N 7, 20 юли 2006, с.6.

Авт. на статията застъпва тезат, че Паисий е от Кралев дол.

Живков, Цанко. Паисий става банскалия по нареждане на Тато : Фалшификатор подвежда проф. Йордан Иванов и с гроба на възрожденеца. // *Стандарт*, XIX, N 6971, 20 юни 2012, с. 18.

Живков, Цанко. Установено ли е родното място на Паисий? : 230 години "История славеноболгарская". // *Лит. форум*, N 27, 8 - 14 юли 1992

Акад.Иван Снегаров: "Издирването ще трябва да се ограничи в Самоковската Палакария ...".

За родното място на От.[ец] Паисий . // *Самоков*, N 41, 2 ноем. 1935, с. 3, 4.

За тържественото честване в Самоков на Деня на Паисий - 27 септември, където Христо Марков изнесе доказателства, че родното му място е с. Доспей. Председател на събранието - проф. Асен Хаджиолов.

Захариев, Васил. По стъпките на Отец Паисий в Света гора. // *Самоков*, XXI, N 400, 26 септ. 1942, с. 1, 2.

За посещението на известния самоковски художник в Атон през 1937 г.

Захариев, Васил. Самоков - Света-гора за нашите живописци. // *Сам. общ. вестник*, 3, N 147, 148, 30 юли 1927, с. 7-8.

За Самоковската школа, чийто родоначалник е "от близкото до Самоков село Доспей, което, предполага се, да е родното място и на бащата на нашата история - Отец Паисий".

Иванов, Йордан. Първообразът на Паисиевата история. // *Иванов*, Йордан. *Български старини из Македония*. - София, 1908, с. 175-181.

2 изд. 1931.- с. 623 - 628

На с. 175 авт. посочва на второ място, че е открил в "черновката" на Паисий "повече особености на самоковския говор", отколкото в другите познати преписи, а в изданието от 1931 г. на с. 624..."В езика се забелязва повече особености от говора на пририлските краища, отгдето е бил роден Паисий..."

Иванов, Йордан. Родното място на отца Паисия се установява : Край на един продължителен спор. // *Зора*, N 5591, 15 февр. 1938, с. 1, 3.

Авт. съобщава, че според Хилендарската кондика през 1798 г. Паисий умира на 76 г. в Самоков.

Иванов, Йордан. Увод [към "История славеноболгарская"]. // *Паисий Хилендарски*, . *История славяноболгарская*. - София, 1914, с. V-LXVI.

На с. 12-13 за "доспейското" и "рельовското" предания.

Иванов, Кристиан. Оригиналът на "Историята" на Паисий наследен с жребий // *168 часа*, N 49, 5-11дек.2008, с.18-19.

Уличен антиквар пръв надушил безценната реликва.

Иванов, Митко. История има и става народ. // *Веч.новини*, N 82, 8 апр. 1982

"В Самоков, родният край на Паисий, е направен вторият препис през 1771 г. от поп Алекси Велкович Попов.

Иванова, Е. Паметник на Паисий бе открит в Самоков. // *Приятел (Самоков)*, XXI, N 66, 24 авг. 2012, с. 1, 2 : със сн.

На 21 август - Деня на свмч Симеон Самоковски в двора на църквата "Св. Никола", където е погребан Паисий.

Илиев, Борис. Преданията не важат. // *Любословие (Самоков)*, N 6, 13 февр. 1993, с. 4. По повод публикацията в бр. № 2 на вестника "Според игумена на манастира Паисий е роден в Доспей", авт. твърди, че няма документи, които да доказват, че Доспей е родното място на Паисий.

Иречек, Константин. Завладяване на България от турците. // *Иречек*,

Константин. *История на българите*. - София, 1929, с. 260-271.

На с. 269 ..." в самия Царственик, съставен в 1762 г. от българския патриот Паисия, родом из околностите на Самоков..."

- Йончев-Крискарец**, Христо. Голям паметник на Отец Паисий в Самоков.
// *Целокупна България (Скопие)*, 10 ноем. 1942
Призив за подкрепа на родолюбивото дело на самоковци.
- Йончев-Крискарец**, Христо. Загроба на Отец Паисий. // *Зора*, N5596, 20 февр. 1938, с. 2.
Най-вероятно е в двора на храма "Св. Никола" в Самоков.
- Йончев-Крискарец**, Христо. За паметника на Отец Паисий : По случай празника - 27 септември. // *Слово*, N 6356, 27 септ. 1943
Починът на самоковци за издигане на паметник на Паисий става общонароден идеал.
- Йончев-Крискарец**, Христо. За паметника на Отец Паисий. // *Самоков*, N 302, 1 ноем. 1940
Самоковци вече имат музей - паметник на Паисиевата епоха, пред него трябва да се издигне величествена статуя на родоначалника на нашето Възраждане.
- Йончев-Крискарец**, Христо. Защо? // *Самоков*, N 401, 2 окт. 1942
На въпроса за що да се вдига паметник на Паисий в Самоков, авт. отговаря с думите на проф. Йордан Иванов, че "Самоков е българският Ерусалим".
- Йончев-Крискарец**, Христо. Общонароден паметник на Отец Паисий. // *Самоков*, N 350, 11 окт. 1941
- Йончев-Крискарец**, Христо. Отзиви за паметника на О. Паисий. // *Самоков*, N 353, 31 окт. 1941
- Йончев-Крискарец**, Христо. Паметник на Отец Паисий. // *Самоков*, XXI, N 400, 26 септ. 1942, с. 4.
Самоковци първи трябва да подкрепят идеята за издигане на паметник на Отец Паисий.
- Йончев-Крискарец**, Христо. Паметник на Паисий. // *Рилско ехо*, N 9, 23 септ. 1944
- Йончев-Крискарец**, Христо. По градове и села. // *Зора*, 22 ян. 1943
Починът на самоковци за издигане на паметник на Паисий става общонароден идеал.
- Йончев-Крискарец**, Христо. Правилник за "Фонд - паметник О. Паисий" в Самоков. // *Самоков*, N 412, 18 дек. 1942
- Йончев-Крискарец**, Христо. Самоков - Българския Йерусалим. // *Самоков*, N 160, 25 февр. 1938, с. 2.
След откритието на проф. Йордан Иванов, че гробът на Отец Паисий е в Самоков.
- Йончев-Крискарец**, Христо. Самоков и Паисиевата епоха. // *Самоков*, N 348, 27 септ. 1941, с. 2.
На Самоков като център на Възраждането му приляга да има музей, достоен за величието Паисий.
- Йончев-Крискарец**, Христо. Самоковци за О. Паисий. // *Слово*, 26 септ. 1942
- Йончев-Крискарец**, Христо. Фонд за паметник на о. Паисий. // *Самоков*, N 348, 27 септ. 1941, с. 2.
Призив да се издигне паметник между сградите на Музея на Възраждането и Читалището-паметник "Отец Паисий".
- Йорданов**, Николай. Една вълнуваща среща. // *Сам.комуна (Самоков)*, XX, N 48, 1 дек. 1962, с. 3 : със сн.
Среща на 22 окт. в София с членове на историко-филологическата секция на Съюза на научните работници и на представители на град Самоков: Славчо Ангелов, Славчо Кьосев и Николай Йорданов. Сл. Ангелов и проф. Васил Захариев застъпват "доспейската" теза.
- Йотова**, Силвия. Дадохме си историята, без да ни я искат. // *Сега*, N 7, 12 ян. 1998, с. 15.
Защо България връща своята реликва, която за Гърция няма никаква стойност?.
- Клисаров**, Георги. Родното място на Паисия Хилендарски. // *Просвета*, 2, N 3, с. 397-399.
Призив за основно проучване на езика на селищата в бившата Самоковска епархия като надеждно средство за установяване на родното място на Паисий.
- Книга** за Самоковския препис на "История славянобългарска" . // *Приятел (Самоков)*, XXI, N 1-2, 6 ян. 2012, с. 3.
Автор е Иван Ненов, известният застъпник на тезата, че Доспей е родното място на Паисий.

Коев, Асен. Банско не си дава Паисий : Курортът и две села спорят къде е люлката на Хилендарския монах. // *Стандарт*, XV, N 7012, 31 юли 2012, с. 19 : със сн.

Авт. е защитник на официално приетата теза, че родното място на Паисий е Банско.

Козаров, Първан. Въпросителните около Паисий : През 60-те години Секретариатът на ЦК на БКП "реша" въпроса с родното място на първоучителя; Интервюто взе Минка Матанска. // *Аз-Буки*, N 36, 9-15 септ. 1992, с. 15 : с ил.

Авт. е застъпник на тезата, че Паисий е роден в Самоковска епархия (за него това е Кралев дол) и това трябва да пише в българските учебници.

Кой откри документите за родното място на Паисий . // *Дневник*, N 11447, 17 февр. 1938, с. 2.

Михаил Ковачев съобщава, че "бащината къща на Паисия и Лаврентия е била в Банско и че Паисий умрял в Самоков през 1798, като отишъл там да събира поклонници за Света гора".

Кралевска, Нася. За Паисий и родното му място. // *Анти*, XI, N 50, 14 - 20 дек. 2001, с.10..

Авт. е привърженичка на тезата, че Паисий е роден в с. Кралев дол.

Кралевски, Велко. Още за родното място на отца Паисия Хилендарски : Хаджи Паисий от Банско не може да е историческият отец Паисий. // *Дневник*, N 11469 - 11470, 16 - 17 март 1938, с. 6.

В потвърждение на тезата, че с. Кралев дол е родното място на Паисий.

Крушев, Хр. За родното място на Отец Паисий. // *Самоков*, N 298, 5 окт. 1940, с. 2.

Авт. предава срещата си с монах от Хилендарския манастир, който има доказателства, че Доспей е родното място на Паисий.

Липовански, Георги. Къде трябва да станат Паисиевите тържества?. // *Сам.комуна (Самоков)*, XVI, N 24, 16 юни 1962, с. 4.

Самоков е заслужил високата чест да е център на тържествата за 200 г. на Паисиевата история.

Мавродинов, Никола. Самоков - художествен център на Възраждането. // *Самоков*, N 298, 5 окт. 1940, с. 1.

Манов, Георги. До кога ще се потулва истината за Отец Паисий Хилендарски?. // *Седмица (Самоков)*, N 41, 5 юни 1997, с. 3.

Авт. на книгата "Загадъчният калугер" за безхабрието на местно ниво - Паисий даже не е включен в Историческия календар за 1997 г, съставен от Музея.

Манов, Георги. За жалост банскалии отново взеха инициативата. // *Любословие (Самоков)*, N 14,18-25 ноем. 1997, с. 5.

Авторът на "Загадъчният калугер" за безхабрието на самоковските управници към установяването истината за Паисий.

Манов, Георги. Загадките около Отец Паисий стават все по-малко. // *Любословие (Самоков)*, N 17, 9-16 дек. 2012, с. 7.

За първи път се публ. спомените на Любен Божилов за монаха Йордан Шуманов, в които той твърди, че "Паисий се поминал и е погребан на харно място в двора на църквата "Св. Никола".

Манов, Георги. Загадъчният калугер : Отново за Отец Паисий - родно място, светско име, гроб... // *Поглед*, N 31-34; 5, 12, 19, 26 авг. 1995

Манов, Георги и др. Къде е роден и къде е погребан Отец Паисий? / Георги Манов, Иван Ненов. // *Любословие (Самоков)*, N 6, 13 февр. 1993, с. 4.

Призив на двамата журналисти и краеведи да се съберат още документи, предания, спомени за Паисий (по повод публикацията в бр. № 2 на вестника "Според игумена на манастира Паисий е роден в Доспей").

Манов, Георги. Къде е роден, къде е погребан отец Паисий?. // *Отеч. вестник*, N 14475, 14476 ; 6, 7 апр. 1994, с. 7.

Десетилетия наред се пишеше и говореше: роден е в село Доспей, Самоковско, почива в незнаен гроб.

Манов, Георги. Още за Паисий. // *Любословие (Самоков)*, N 14, 18-25 ноем. 1997, с. 5.

Манов, Христо. Отец Паисий. // *Манов, Христо. Самоков : Кн.4. Видни личности.* - София, 1998, с. 5-8.

Манов, Христо. Съвременници на Паисий. // *Самоков : Кн.4. Видни личности.* - София, 1998, с. 9 - 11.

За Янкул Хрельовски и Алекси Велкович Попович.

Манова, Анна. Въпросът за родното място на Паисий търси отговори в книгата на Ангел Кашъмов. // *Седмица (Самоков)*, N 7, 11 ян. 2012, с. 1, 2.

Авт. превежда различни доказателства и факти, че родното място на великия българин е Доспей.

Марков, Христо. [За родното място на Паисий]. // *Знаме*, N 51, 7 март 1931, с. 2.

Марков, Христо. Към въпроса за родното място на отец Паисий Хилендарски : Писмо до редакцията. // *Отец Паисий*, 2, 1929, N 18, с. 284 - 286.

Доказателства, че с. Доспей е родното място.

Марков, Христо. Отец Паисий Хилендарски : Принос към издирването на неговото родно място. // *Ил. Светлина*, 20, 1912, N 4, с. 12 - 14.

Първото системно изложение на т. нар. "доспейско предание".

Марков, Христо. Още за родното място на отец Паисий. // *Лит. глас*, 2, N 65, 8 март 1930

Марков, Христо. Пак за родното място на Паисий Хилендарски. // *Самоков*, N 191, 1 окт. 1938, с. 3.

Също и в: *Приятел (Самоков) № 81*, 18 дек. 2000, с. 10

Авт. защитава тезата, че Доспей е родното място на Паисий и дарява 10 000 лв. на Министерството на нар. просвета, за да командирова учени да открият приписката, за която говори отец Сава, библиотекар в Хилендарския манастир че "Смирения и грешния йеромонах Паисий е от с. Доспей, Самоковска епархия....".

Методиев, Метин. Завет към потомъка : 1762 лето...[Стих.]. // *Приятел (Самоков)*, XX, N 82, 8 ноем. 2011, с. 6.

Мечев, Константин. Отговор на една преднамерена теза : От Банско ли е Паисий Хилендарски?. // *Аз-Буки*, N 30, 31; 2, 15 авг. 1995, с. 11; с. 6.

Полемиките продължават и до днес.

Мечев, Константин. Самоковският провидец. // *АБВ*, N 27, 3 септ. 1991, с. 3.

Авт. цитира достоверни документи, насочващи към родно място на Паисий Самоковския регион.

Митанова, Росица. "Историята" в НИМ е Цариградския препис. // *Демокрация*, N 26, 30 ян. 1998, с. 15.

Дълго време се е считал за изгубен, известно време се съхранявал в Митрополитската църква в Самоков.

Митрева, Невена. Паисий Хилендарски и нашето време. // *Приятел (Самоков)*, XXI, N 47, 19 юни 2012, с. 4: със сн.

Михайлов, Георги. Денят на Отца Паисия. // *Самоков*, N 191, 1 окт. 1938, с. 1.

Нека заветите на Отец Паисий вдъхновят самоковци.

Михайлов, Георги. Нови данни за Алекси В. Попович. // *Сам.комуна (Самоков)*, XXXII, N 50, 21 дек. 1974, с. 4.

Открити от автора в кондиката на Митрополитската църква в Самоков и Зографския поменик, публикуван от Михаил Ковачев през 1942 г.

Михайлов, Георги. Фототипно издание на Самоковския препис да излезе : Отворено писмо до кмета, председателя на ОбС и съветниците // *Приятел (Самоков)*, XXI, N 28, 3 апр. 2012, с. 3.

Авт., бивш музеен уредник, счита че това би бил самоковският принос в юбилейната за Паисиевата "История Славянобългарска" година.

Михайлов, Йордан. С "История" II доказват, че Паисий е от Самоков : 2,5 милиона събрани само за ден / Интервю на Йовка Димитрова. // *24 часа*, N 32, 5 февр. 1998, с. 3, 11.

Семейната реликва принадлежала на пращадото Александър Новаков от Самоков.

Михайлов, Йордан. Трети препис на Паисий открит за две седмици / Интервю на Силвия Николова. // *Стандарт*, N 1928, 5 февр. 1998

Поредният екземпляр на Историята се пази в самоковско село високо в планината.

Мумджиев, Асен. Отец Паисий. // *Самоков*, N 191, 1 окт. 1938, с. 2.

По повод Деня на Паисий.

Народът трябва да знае истината за Паисий : Отворено писмо до президента Росен Пневнелиев и Инициативния комитет за честване на 250-годишнината от създаване на "История славянобългарска". // *Приятел (Самоков)*, XXI, N 47, 19 юни 2012, с. 5.

Недялков, Недялко. Открит гробът на Паисий?. // *Труд*, N 15, 16 ян. 1997
Паисий е погребан в двора на църквата "Св. Никола" заедно с един от преписите на "История славянобългарска" твърди Божидар Димитров.

Ненов, Иван. Бизнес с паметта на Паисий Хилендарски : Несъгласие. // *Приятел(Самоков)*, XVII, N 6, 23 ян. 2009, с.2.
Задочен спор с проф. Божидар Димитров, авт. на предговора към най-новото издание на "История славянобългарска".

Ненов, Иван. Бизнес с паметта на Паисий Хилендарски. // *Словото днес*, XV, N 21, 11 юни 2009, с.3.
Според автора Паисий не е стъпвал в Банско.

Ненов, Иван. Всеки калугер - Паисий Хилендарски! : Несъгласие. // *Приятел (Самоков)*, 9, N 73, 20 ноем. 2000, с. 4.
С публикацията в бр.№ 70 на вестника "Отец Паисий е от Райово".

Ненов, Иван. Вторият препис на "История славянобългарска" - на 240 години. // *Словото днес*, XVII, N 14, 12 май 2011, с. 1, 5.

Ненов, Иван. Вторият препис на "История славянобългарска" стана на 240 години. // *Приятел (Самоков)*, XX, N 39, 40, 31 май -3 юни 2011, с. 2.

Ненов, Иван. Защо Софроний е първият преписвач на Паисиевата история. // *Новият Пулс*, N 9, 8 - 21 май 2006

Ненов, Иван. Истината трябва да възтържествува. // *Приятел (Самоков)*, XXI, N 66, 24 авг. 2012, с. 4 : със сн.
Слово произнесено на 21 август при откриването на паметника на Паисий в двора на църквата "Св. Никола".

Ненов, Иван. Историци, стига сте заблуждавали народа, че Паисий е роден в Банско. // *Приятел (Самоков)*, XXI, N 25, 27 март 2012, с. 4.

Ненов, Иван. Кореспонденция на потомка на зографите с проф. Васил Захариев : Още веднъж за родното място на Отец Паисий. // *Приятел (Самоков)*, XX, N 5, 18 ян. 2011, с.2.
Надежда Гидикова е от рода на зографите.

Ненов, Иван. Не всеки калугер е Паисий Хилендарски. // *Демокрация*, XII, N 301, 27 дек. 2001, с.17..
По повод ст. на Ц. Живков "Родното място на Паисий е село Кралев дол" в бр. № 256.

Ненов, Иван. Нека уважим истината на Паисий Хилендарски : Монахът сам казва, че е роден в Самоковска епархия. // *Земя*, XIII, N 51, 15 март 2002, с. 10.
Със сериозни доказателствени аргументи авторът на статията оборва тезата за Кралев дол и Банско като родно място на Паисий.

Ненов, Иван. Никой, на никого не може да отнеме родното място / Интервю на Десислава Стоянова. // *Седмица (Самоков)*, 11, N 126, 3 юли 2003, с. 1, 6.

Ненов, Иван. Отец Паисий и неразумните юроди / Интервю на Лилия Кинина. // *Ново Любословие(Самоков)*, N 28, 3 апр. 2009, с. 5 : със сн.
Разговор с Иван Ненов, литератор и журналист, убеден в тезата си, че Пайсий е от Доспей.

Ненов, Иван. Отец Паисий се е казвал Захарий. // *Приятел*, N 40, 27 май 2008, с.1,3.
Нови открития на самоковския паисиевед.

Ненов, Иван. Под друга лупа... : Несъгласие. // *Приятел (Самоков)*, XXI, N 16, 24 февр. 2012, с. 2.
С публикацията в брой № 2 на в. "Словото днес", където Кина Къдрева твърди, че Паисиевата история не е славянобългарска, а славнобългарска.

Ненов, Иван. Послесловие : Едно мнение. // *Новият Пулс*, 23, 6 -19 дек. 2004, с. 10.
Дългогодишният изследовател на Паисий споделя свои мислитемата на живота си.

Ненов, Иван. Преданията говорят.// *Словото днес*, N 29, 30 окт. 2008, с. 4-5.

Ненов, Иван. Размисли и факти около родното място на Паисий Хилендарски : За интереса му към личността на Паисий Хилендарски и вървенето по тесните пътечки назад в историята, в търсенето на истината за родното място на един от най-бележитите възрожденци, разказва Иван Ненов / Интервю на Анна Манова. // *Самоков 365*, N 8, 15 юни 2012, с. 4.

За изследователската работа на Иван Ненов.

Ненов, Иван. Спорът за родното място на Паисий не е приключил : Отворено писмо. // *Приятел (Самоков)*, 11, N 50, 03 юли 2002, с. 3.

По повод публикацията на Божидар Димитров "Приключи ли спорът за родното място на Паисий?" във вестник "Земя" от 27 юни т. г.

Ненов, Иван. Хилендарският монах е родом от Доспей! / Десислава Стоянова. // *Соф. вестник*, N 34, 26 окт - 1 ноем. 2005, с.11..

Николов, Григор. Хаджи Вълчо единствен продължава Паисиевия род. // *Сега*, N 17, 21 ян. 2006, с.15..

Николов, Григор. Цял век се спори за рожденото място и гроба на Паисий : Наши и чужди учени лансират хипотези, в дискусиата се намесва и Тато. // *24 часа, 2 юли 1997*, с. 25.

Николова, Силвия. Роднини на монаха взели Историята от смъртния му одър. // *Стандарт*, N 1917, 25 ян. 1998, с. 6.

Твърди директорът на НИМ Божидар Димитров.

Николчов, В. Гробът на Отец Паисий. // *Мир*, LXXXIV, 1943, N 12823, 28 май 1943, с. 3.

Според проф. Йордан Иванов Паисий е погребан в Самоков в гроба на поп Никола, працядо на автора на статията .

Нитов, Йото. "Гледайте само на способности..." : Писмо на Марин Дринов до жителите на Самоков за уреждане на първото гражданско управление. // *Сам.комуна (Самоков)*, N 9, 4 март 1989, с. 2.

На 14 февр. 1878 г. Марин Дринов се обръща към самоковци..."Вие имате право да се гордеете пред целия български народ с това, че от вашето място се роди йеромонах Паисий, когото българите турят начело на своето възраждане".

Паисий оценен на апартамент в София . // *Новинар*, N 97, 25 апр. 2003, с. 8.

Собственикът на преписа Йордан Михайлов твърди, че е потомък на Паисий и носи изчезналата преди 150 г. белова.

Паметник на Паисий! . // *Сам.комуна (Самоков)*, XX, N 48, 1 дек. 1962, с. 2.

Съобщава се, че набраните средства през 1941 г. от фонда за построяване на паметник на Паисий, са на разположение в окръжния клон на Българска инвестиционна банка.

Пехливанов, Илия. Американци укриват българските първоистории : Или как Хилендарецът Паисий и йеросхимонах Спиридон Габровски стигнаха до щата Охайо и се върнаха обратно в Самоков. // *Земя*, N 12, 20 ян. 2003, с. 16.

Попов, Тодор. Шефката на комитета за Паисий участва в представянето на "Самоковския препис..." на Ненов. // *Приятел (Самоков)*, XXI, N 29, 6 апр. 2012, с. 8 : със сн..

Надежда Драгова бе на 4 април в Общинската библиотека.

Попова, Евгения. Отец Паисий е от село Райово : Родова памет. // *Приятел (Самоков)* 9, N 70, 9 ноем. 2000, с. 4.

Разказ на Цвета Почеканова от известния род Почеканови от с. Райово.

Попова-Мутафова, Фани. Доктор Петър Берон 1841-1871. // *Доктор Петър Берон : роман* . - София, 1971, с. 297-411.

На с. 297 е цитирана "Кондика" на бълг. книжовно дружество, Одеса, 11 дек. 1868 г -

"Предизвестителните звезди... за душевното наше народно възрождение... като приснопаметний наш отец Паисий от Самоков...".

Прасков, Тодор. Аз бях на Света гора : Легенди и предания. // *Сам.комуна (Самоков)*, XX, N 48, 1 дек. 1962, с. 3 : със сн.

Спомени на Тодор и Александър Праскови в потвърждение на тезата, че Доспей е родното място на Паисий.

Праскова, Зорка. Според игумена на манастира Паисий е роден в Доспей : Моят дядо разказваше. // *Любословие (Самоков)*, N 2, 16 ян. 1993, с. 4.

Авт. предава спомен на Илия Николов Прасков, роден 1860 г. в Доспей.

Представиха "Самоковският препис на История Славянобългарска" . // *Соф.*

вестник, N 16, 19 - 25 апр. 2012, с. 6.

В края на май в читалище "Н. Хайтов" в София книгата бе представена от доц. д-р Ивайло Христов, а в Благоевград в читалище "Н. Вапцаров" от литературният критик Красимира Кацарска.

Първанова, Людмила. Паисий влиза във всеки дом : "Стандарт" пуска най-новото издание на "История славянобългарска". // *Стандарт*, N 5699, 21 ноем. 2008, с.16.

Проф. Божидар Димитров разказва как през 1998 г. наследник на Паисий от Самоковско донесъл беловата на "Историята" за откупка в НИМ.

Разлогов, Н и др. Паисий Хилендарски е роден в Банско / Н. Разлогов, Д. Л.

Хадживълчев. // *Известия на института за история* : Том 16 - 17. Сборник трудове в чест на 60-годишнината от рождението на академик Димитър Косев .- София : 1966, с. 525-535.

Преглед на дискусиите около родното място на Паисий.

Райков, Божидар. Животът на Паисий. // Изв. на НБКМ : Т. XVIII.

– София, 1983, с. 25-49.

Родното място на отец Паисий . // *Дневник*, 9, N 2929, 3 окт. 1910, с. 3.

За пръв път се съобщава, че Паисий е роден в с. Доспей.

Самоковски препис от 1771 година . // *Соф. правда*, N 13, 2 февр. 1968

Самоковци участват в документален филм на БНТ за Паисий . // *Приятел*

(*Самоков*), XXI, N 46, 15 юни 2012, с. 8.

На 13 юни в Самоков бяха направени снимки за филма.

Семерджиев, Христо. Към културната история на България : Едновременните

художествени занятия в Самоков. // *Ден*, 9, N 2636, 9 окт. 1911, с. 2.

За Христо Димитров от с. Доспей, родоначалник на Самоковската художествена школа и родственик на Паисий.

Семерджиев, Христо. Родното място на Отца Паисия : (По случай 150 годишния юбилей на неговата история). // *Ден*, N 2805, 28 апр. 1912, с. 1.

"В населението на с. Доспей съществува предание, че някой си калугер доспеец дошел някога в селото им, говорил им за българско царство и оставил една ръкописна книга на техния поп Алексо".

Семерджиев, Христо. Още нещо по родното място на О.[тец] Паисий

Хилендарски. // *Знаме*, N 63, 21 февр. 1931, с. 4.

Снегаров, Иван. За родното място на Паисий Хилендарски / Иван Снегаров. // *Паисий Хилендарски и неговата епоха*, 1962, N 2, с. 413 - 433.

Най-силното доказателство, че родното място на Паисий е с. Доспей, е езиковия анализ на самоковския препис с оригинала на "Историята..." .

Снегаров, Иван. Още по въпроса за родното място на Паисий Хилендарски. // *Изв. на института за история* : Том 16 - 17. Сборник трудове в чест на 60-годишнината от рождението на академик Димитър Косев - София : 1951-, с. 517-523.

"Епархиален поменик" на Зографския манастир, считан за основен източник на тезата, че Банско е родното място на Паисий, всъщност не доказва, че Банско е било в Самоковска епархия.

Ставрева, Петя. Ново фототипно издание на "История славяноболгарская". // *Нар. зем. знаме*, N 19, 14-20 май 2014, с. 9.

Фототипно издание на Самоковския препис от 1771 г.

Стоянов, Маньо. Преписите на Паисиевата "История славянобългарска". // *Музеи и паметници на културата*, 1972, N 4, с. 12- 14.

Вторият по време препис на История славянобългарска е направен през 1771 г. в Самоков от Алекси Попович.

Събчев, Константин. Спорят къде е роден Хилендарският монах : Цял век продължава битката за родното място на Паисий. // *Стандарт*, XVI, N 5685, 7 ноем. 2008, с. VIII, прил.

Самоковци твърдят, че са съграждани на Паисий.

Темелски, Христо. [Двеста и тридесет] 230 години от самоковския препис на Паисиевата история. // *Приятел (Самоков)*, 9, N 89, 28 ноем. 2001, с. 3.

Темелски, Христо. [Паисий Хилендарски]. // *Самоков през Възраждането*. - София, 2000, с. 273-284.

Темелски, Христо. Знайно да е на всеки. // *Апр. дело*, N 47, 15 апр. 1989
Самоковският препис на Паисиевата история.

Темелски, Христо. Самоковският препис : 1771 година. // *Аз-Буки*, N 36, 9 - 15 септ. 1992, с. 15.

Има данни, че Алекси Попович и Паисий са се срещали в Самоков през 1771 г.

Тихолов, Петко. Проф. Васил Захариев изказва съмнения, че са открити някакви документи за родното място на отец Паисий : Един интересен въпрос се повдига за автентичността на изнесените данни. // *Дневник*, N 11455, 26 февр. 1938, с. 1, 6.

Трайков, Веселин и др. Паисий Хилендарски : Литературни извори за епохата, живота и дейността му / Веселин Трайков, Иван Дуйчев. // *Паисий Хилендарски и неговата епоха : 1762-1962*. - София, 1962, с. 605 - 644.

На с. 614 библиография за т. нар. доспейско предание .

Христов, Христо Ив. "За своя род български ...". // *Сам.комуна (Самоков)*, N 32, 12 авг. 1989, с. 2.

Самоковецът Алекси Велкович Попович е автор на един от първите преписи на Паисиевата история.

Христова, Боряна. Паисий Хилендарски. // *Българска книга : Енциклопедия / Състав*. Ани Гергова. - София ; Москва, 2004, с. 326-327.

"Дълго време се смяташе, че произхожда от Банско, от рода на известния дарител и ктитор х. Вълчо. Според езиковите особености на черновата му обаче е ясно, че той не е от там".

Чолаков, Никола. Истина или легенда. // *Родна реч*, 1983, N 8, с. 61, 62.

"Отец Паисий е роден в с. Доспей, починал е в Самоков и е погребан в старите гробища на града....". Тези думи на монахиня Евантия авт. записва в дневника си на 10 октомври 1918 г.

Шакле, Михаил. Преписвайте тая история... // *Защита на мира*, N 1, 1987, с. 62-67.

Авт. е твърдо убеден, че родното място на Паисий е с. Доспей.

Използвани източници :

Тодоров, Илия. Паисий Хилендарски. Анотиран библиографски указател.- София: НБКМ, 2003- 172 с.

Фондовете и каталозите на :

Общинска библиотека – Самоков , Столична библиотека и Народна библиотека “Иван Вазов” – Пловдив